

typer eller Aarhundreder skulle gaae i Dypfyldelse? Jeg mener Nei! Rigsforsamlingen kjendte sit Hverv, og Grundloven blev givet efter Nutidens og ikke efter en fjernere Fremtids Lærv. Meningene deraf maatte altsaa være, at der var en Trang tilstede i Folket, og at denne Trang saa snart som muligt maatte afhjælpes, at denne vigtige Frihed for Tro og Samvittighed skulde gives Alle, og at det falske og hykleriske Bæsen, som paa saa mange Maader klæber ved Tvangen, kan faae sit Banesaar. Men var det Meningene for 1½ Aar siden, har den da forandret sig til nu? Var der dengang en saadan Trang og er der nu ingen? Jeg tvivler ikke om, at de Allerfleste her i Thinget erkjender, at den er fremdeles tilstede, og at det ikke blot er vor Pligt, som gave vore Stemmer til denne Paragraph af Grundloven, men det er Alle deres Pligt, som ere bundne til den ved Eed og Samvittighed, at bidrage til, at hvad der dengang lovedes, saa snart som muligt kan gaae i Dypfyldelse. Men hvor var den Trang, som Rigsforsamlingen erkjendte, at der var tilstede, uden hvilken den ikke kunde votere denne Paragraph? Ja! den var ikke hos Folket i Almindelighed, det tilstaaer jeg, den var ikke egentlig i Folket, men den var hos Enkelte, hos de i den Henseende Undertrykte og Tilstøttede; thi saaledes maa jeg vel kunne benævne dem, og Folket har været Vidne til deres Skjæbne, og det kjendte den Historie, som har dannet sig i de sidste 20 Aar om Forsølgelse af forskjellig Slags, om de saakaldte Dypvædes Børn, som med Magt bleve førte til Daaben og igjennem Tugthuset til Confirmationen (Ja! Ja!). Det var saaledes af Retsfærdighedsfølelse for Rigsforsamlingen, at den vedtog denne Paragraph, det var ikke fordi de enkelte Medlemmer selv følte denne Trang til en større Frihed, men fordi de følte, at hvad de nød skulde de ogsaa dele med Andre, og denne Følelse, som da gjennemtrængte Folket, og som endnu lever i Folket, den haaber jeg ogsaa vil gjøre sig gjældende her, saa at vi indfrie det Løfte, som igjennem Rigsforsamlingen er givet. Men nu siger man, det lader sig vel gjøre for Dissidenternes Bedkommende, men de i dette Udvalgte indeholdte Bestemmelser kunde ikke gjøres til

Lov, uden at man gjorde Indgreb i Folketkirkens naturlige Ret; thi staaer der i § 81 af Grundloven, at Borgerne have Ret til at forene sig i Samsund, for at dyrke Gud paa den Maade, der stemmer med deres Overbeviisning, saa ligger der i disse Ord, at alle Samsund have Lov til selv at tage Bestemmelser om deres Tro, deres Stikke og om deres Gudsdyrkelse, og er dette en Lov for alle andre Samsund, saa kan man ikke have tilstøtt Folketirken, som Staten skylder saa Meget, ringere Vilkaar, og den maa ogsaa have Ret til at lukke den lovgivende Magt aldeles ude, og selv at tage Bestemmelse om Alt, hvad der vedkommer dens Tro og Læreform og Gudsdyrkelse. Dertil svarer ogsaa jeg et afgjort Ja! og dersom Staten greb ind deri, dersom den brød det Løfte, den i § 81 har givet Folketirken, saa vilde jeg sige, at den derved i høi Grad forurettede samme. Men jeg vil standse her et Dieblit, og først vise, at Folketkirkens Tilstand paa en Maade er ugunstigere end alle andre Samsunds her i Landet for Tiden, og det af den Grund, at vi i Virkeligheden endnu ingen Folketkirke have. Det er aldeles rigtigt, hvad den høitærede Cultusminister under en anden Sags Behandling yttede her i Thinget, at vi endnu ingen Folketkirke have, men at vi stræbe derhen, at vi kunne faae en Folketkirke eller en Menighedskirke; jeg troer hans Ord lød saaledes, og jeg vil give ham fuldkommen Medhold. Vi have endnu ingen Folketkirke, thi man kan i det Hele ikke tænke sig noget Samsund uden en bestemt Ordning efter selvgivne Love, og uden en vis Grad af Selvstændighed og Frihed kan man ikke tænke sig noget religiøst Samsund i verdslig Forstand. Folketirken er i de forudgaaende Tider smeltet sammen med Staten, det er endnu den gamle Statskirke, vi have, det er Magten, der laae i den souveraine Konges Haand, den er gaaet over til andre Statsmagter og saalænge Kirken er saaledes sammensmeltet med Staten, kan den ingen Frihed og Selvstændighed have og derfor har den langt ugunstigere Forhold end andre Samsund. Ingen kan sige: her begynder Grændsen for Staten, og her for Kirken, Ingen kan sige: her er det Kirken, som skal virke og raade og